

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 374. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius02val-shoot-idm139771558231360/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

231 **Suad Mildhed eller Sactmodighed er.**

Mildhed/ Sactmodighed/ Barmhiertighed Mis-
 kundhed/ Taalmodighed/ medlidelse/ benaadelse/
 offuerbærelse oc tilgiffuelse. Disse komme noget
 5 nær offuer ens met huer andre/ oc mercke at forlade oc tilgiffue
 stedze oc altid sin fattige Neste alt det/ som hand haffuer
 brudet hannem imod/ Lærer aff mig/ siger Christus Matt. xi.
 Thi ieg er mild oc ydmyg aff Siertit. Mild til at forlade al
 fortørnelse/ och ydmyge til at tiene alle andre/ David siger/
 10 Psal. Li. Gud forbarne dig offuer mig/ Det er/ forlad mig
 alle mine Synder/ Oc den arme Taaldere sagde/ Luc: xviii.
 Gud ver mig naadig och barmhiertig/ det er alt sammen sagt
 om syndernis forladelse. Matth. v. Salige ere de Milde/ det er/
 de Sactmodige/ som gerne forlade oc tilgiffue al fortørnelse. ||
 232 15 Nu vil Gud almectigste/ at lige som hand er Mild oc
 Barmhiertig/ til at forlade/ saa skulle wi fattige Christne
 oc saa vere imod vor Jessu Christen altid redebaane oc vel-
 uillige til at forlade huer andre indbyrdis. Verer/ siger Chri-
 20 stus/ Barmhiertige/ lige som eders himmelske Fader er Barm-
 hiertig. Luce vi.
 Der findis oc saa mange drabelige Sager i den Hellige
 Scrifft der til/ at ith Menniske/ som vil vere en Christen/ her
 at vere mild/ oc snar til at forlade oc tilgiffue/ oc icke at vere
 heffngitrig imod sin Neste.
 25 * Den Første sag/ er en aluorlig Befalning/ at Gud be-
 faler huer Christen at forlade oc tilgiffue al skyld oc brøde/
 som hans Neste kand findis at vere brødig vdi mod hannem.
 Thi/ saa staar der scressuit hos Matthaum i det xviii. Der
 24 47 som din Broder || (det er din Neste) synder mod dig/ da forlad
 20 hannem/ oc der Peder spør hannem at huor tit det maa ske/
 da siger hand/ Halffterdesinds tiue gonge/ siu gonge/ det er/
 Saa tit oc saa ofte/ som det skeer/ at vor Neste fortørner oss.

Det samme siger hand oc saa en anden sted om samme Befalning/ Matt: v. Ver til freds oc metlidig met din modstandere/ som du est paa veyen met etc.

Oc hof Lucam i det xvii. Der som din Broder synder mod dig vnderuise hannem/ oc dersom det fortryder oc angret hannem/ at hand haffuer fortørnet dig/ da forlad hannem det etc.

* Den anden sag er it Løffte/ Suor met Gud loffuer oc tilfuger dem/ som ville forlade/ at de skulle bliffue ved och beholde forladelse.

Thi saa siger Christus/ hof Lucam || i det vi. Cap: Forlader oc eder skal forladis. Oc hof Matthæum i det vi. Capit: Der som i forlade Mennisker deris Synder/ da skal oc eders Himmelske Fader forlade eder eders Synder. Det skal icke saa forstaas/ at wi kunde forhuerffue Synders forladelse/ met vor forladelse/ Thi den saa wi aff Guds blote Barmhertighed oc naade/ Men at hand vil icke bryde op igen met oss/ men vil lade oss beholde Naade oc Syndernis forladelse/ om wi ville forlade vor Næste. Ville wi haffue Naade och forladelse aff Guds barmhertighed/ da bør oss io at beuise vor Næste Naade oc forladelse/ aff vor Barmhertighed.

* Den tredie sag er en Truffel/ huor met Gud truer alle dem/ som ere wmilde oc wbarmhertige mod deris Næste.

Thi saa siger Christus. Matt: vi. Der som i icke forlade Menniskerne/ Da skal icke heller eders Fader forlade eder/ eders Synder.

Matt: xviii. || Saa skal oc saa min Himmelske Fader gøre mod eder (det er/ kaste eder i Høvel) om i icke forlade/ huer sin broder/ aff eders Siertter. Det er/ Hand vil sige eder al venskab oc forladelse op igen/ oc gaa til streng ræt met eder/ vden al Barmhertighed/ om i ville icke vere barmhertige/ Der saar/ Suo der er wbarmhertig mod sin Næste/ Sand skal ingen Barmhertighed haffue aff Gud.

* Den Fierde sag er vor Skel och Fornufft/ som giffuer oss flatlige nock faare/ aty oss bør at vere lige saa sindede imod vor Næste/ som wi ville aty hand skal vere sindet imod oss.

Thi saa siger Christus Matt. vii. Alt det som i ville/ ath
 Mennisfterne skulle gøre imod eder/ Det gøre imod dem. Thi
 det er Louen oc Propheterne/ det er/ Det er Naturlig Lov/
 oc der paa henger al vor omgængelse met vor Nefte. Vile wi
 25 5 at hand skal see igennem Fingre/ forlade/ tilgiffue oc || for-
 glemme vor brøst/ oc bære offuer met oss oc haffue medlidelse
 met oss/ da bør oss io at gøre hannem det samme skal igen.
 Thi ellers gøre wi hannem wffel/ oc icke det som wi ville
 hende oc haffue aff hannem.

10 * Den femte sag/ er det almindelig Fred oc rolighed/ den
 bør oss icke at forstyre men mere hielpe til ath den Rand ved
 maect holdis.

Thi saa siger Christus Mar: ij. Holder fred iblant eder/
 Oc S. Pouil siger Rom: xii. Rand det ste/ da holder fred
 15 met alle Mennisfter/ saa meget som eder er mueligt/ Derer
 icke heffngirrige min aller kærste/ men lader vreden fare. etc.
 Rom: xiiii. Lader oss efterfølge det som høret til fred oc til
 opbyggelse imellom oss indbyrdis. Thi siger hand i. Cor. xiiii.
 Gud er icke wenighedz Gud det er/ hand vil icke vere deris
 20 Gud/ som ere tuedrectige oc tretactige men deris som elste
 Fred oc enighed. ||

21 6r * Den siette sag er en Christen Bøn/ som aldelis forhindris
 oc bliffuer wduelig naar Had oc heffngirrigheid voper vdi oss.

Thi det beuiser Christus Matt vi. i det/ at hand sette strap
 25 bag til Sader vor/ dette stycke/ om vor forladelse mod vor
 Nefte.

Och S. Pouel siger/ i. Timot. ii. Jeg vil at Mendene skulle
 bede alle vegne/ oc opløffte rene Sender/ foruden Vrede oc
 wfsandrectighed.

30 S. Peder giffuer oc saa klarlige nock til kende/ i. Petri iii. At
 en Christen Bøn forhindris wdaff tuedrectighed oc ond forli-
 gelse. Der som vor Bøn er forhindret oss faare/ saa er alt an-
 det gaat borte saar oss/ Der faare Rand der oc inted vere grum-
 mere oc gruseligere/ end at Dieffuelen/ Rand tage oss vor Bøn
 35 fra/ ved Vrede och heffngirrigheid/ ath wi kunde icke siige met
 21 6r en ^g god samuittighed/ forlad oss vor skyld/ som wi forlade etc.

* Den siuende sag er Guds ære/ i det hand er der/ som
 bør at heffne.

Thi saa staar der scressuic Deut: xxxii. Rom: pii. Giffuer
 mig Giffnen/ ieg vil vederlegge/ siger Herren. Der saar bør
 oss at lade hannem beholde sin ære/ thi at hand maa det 5
 ingenlunde lide/ at wi tage den fra hannem.

* Den Ottende sag er/ Syndsens storhed/ oc suarhed/ huor
 aff vor skyld findis at vere mod Gud stor oc suar/ frem for
 vor Nestis brøst er mod oss.

Matt: xviii. Thi saa staar der/ at den onde Suend vaar 10
 sin Herre thi tusinde pund skyldig/ Det vaar trefinds tiue maal
 hundrede tusinde Kroner/ Thi huor pund vaar ved Trefinds
 tiue Kroner/ Oc hans Stoldbroder vaar hannem eckon hun-
 drede || Sølpendinge skyldig/ det er/ Hundrede daglens pen- 17
 dinge/ stycker tre stillinge/ Land løbe ved vi. Daler/ Suad vaar 15
 det mod den anden sum/ Der saare/ er den wræt och skade/
 som wi kunde saa aff vor Neste/ inted eller lidet regnendis
 imod den skyld och brøde/ som wi daglige salde saar Gud
 met/ Thi Gud er euig och almectig. etc.

* Den niende sag/ er/ at betencke Gudz Naade och Mild- 20
 hed/ Huor met hand lader sig euige och altid beuegis til at
 forlade oss vore Synder.

Thi saa siger hand hoss Propheten Ezechielem i det xviii.
 Naar it Menniske vil omuende sig/ vil ieg aldri komme hans
 wrætferdighed ihu. 25

Oc Taulerus siger/ det som wi recke hannem en Finger/
 da recker hand oss/ sin hele haand/ Oc at wi ere aldri saa
 redebone til at bede/ at hand er ey mere redebon til at giffue. ||

Det gaff vor Herre Christus oss til kiende/ met den forlorede 27
 Søn och hans milde Sader/ som løb imod hannem oc tog 30
 hannem til Naade.

* Den tiende er at betencke/ at vor Neste (Matt: xviii.) er
 vor medtienerer/ oc hører den samme Herre til/ som wi høre
 til/ Oc beggis vor Herre vil fortryde det/ om wi fare hart
 aff sted oc ere strenge met huor andre/ effterdi at hand fater 35
 selff saa mildelige aff sted met oss och vor brøde/ som hand

bleff vred paa den onde Suend i Euangelio oc loed hamne
Faste i Fensel/ som hand skulde aldri komme vdaff igen. Si
hand greb sin medienere i halff oc haar/ oc vaar saa haar
oc grum mod hannem.

5 * Den Ellefte sag er/ den Hellig Nands oc alle Englis oc
alle fromme Christnis bedrøffuelse/ som hand oc de bedrøffuis
25 met/ naar vi ere heffngirrige oc strenge || mod vor Neste/ Thi
det gør dem alle onr/ oc de flage det strax faar den enige Konge
som vil holde regenskab met oss/ som den samme lignelse hoff
10 Matthæum i det viii. vduiser.

* Den tolfte sag er Pinen for heffngirrigbed/ at saadanne
skulle antuordis de Luige Bødeler i hender paa Domme dag
som Kongen loed antuorde den onde Suend hen.

Disse tolf Sager bør en Christen vel at betencke oc offuer
15 neye/ naar hand er fortermit aff sin Neste lidet eller meget/
huildet hand begynder at vil drage hannem efter/ och icke
25 aflade før end hand bliffuer heffnd offuer hannem/ || oc som
mand siger/ saar en houisf bod aff hannem. Oc taar sig/ at
hand vil aldri giffue hannem til/ imeden der er varmt aff hans
20 Hierte/ Ja hand taar træde dybere ind och gøre Dieffuelen en
større tieniste oc sig/ at skulde hand end brende i Hellsuede
men Gud er i Simmelen/ da vil hand aldri forlade hannem/
det hand haffuer brudet hannem imod.

O haardere Hierte end Sten/ O Dieffuelens tienere och
25 trelle. Bedder den Stackarl hannem om forladelse/ for Guds
skyld/ oc for Jesu Christi naffn skyld/ Da bliffuer hand ni
gonge Stoltere/ vredere och grummere der aff/ det nyder den
Stackarl inted gaat at/ hand maatte saa gerne haffue det veyer
30 inde at suale sin Kaal met. Men er det en Herremand/ Borger
eller Bonde/ som er fortermit/ da mue der Herremend/ Borgere
eller Bønder omkring hannem/ Oc somme veye oc somme
true/ Suarie och bande/ raade och formane/ saa lenge ath de ||
35 kunde dog om sier faa bugt paa hannem. Huildet huercken
Gud Sader eller Guds Søn kunde naa til forne/ Saa faar
Mennisken roff oc Gud mistet sin ære. O skamme skamme.
Det straffis icke at gode Christne legge sig i at forlige tho eller

re/ det befalis dem aff Gud/ oc salige ere de Fredsommelige/
 et er/ de som legge vind paa/ ath stikke fred imellem andre/
 dog er det hans skyld som er fortørnit/ at Mennisken kand
 bliffue bønherd met hannem/ oc Gud kand icke bliffue bøn-
 herd met hannem/ eller formaa saa megit met hannem. 5

* Ja maatte du sige/ Sand vilde stille mig ved min ære/
 han vilde tage mit Liff aff mig. Sand slo min Sader ihjel/
 Sand krenckte min søster/ Sand belaa mig min hustru saar/
 hand haffuer giort saa oc saa mod mig/ oc skulde ieg icke see
 hans Sierte blod? Det er altsammen ont oc bør ath straffis/ 10
 dog aff offuerigheden/ || effter Guds befaling/ oc icke aff dig/ 21
 Der som huer maatte oc skulde heffne sig selff/ da vaare der
 ingen offuerighed behoff ath vere.

* Ja siger du/ der saar vil ieg klage hannem saar offrig-
 heden/ at ieg kand saa saa ræt aff hannem oc bliffue heffnd 15
 offuer hannem/ Naar ieg seer/ at hand saar den oc den Død/
 Oc ieg saar en houist bod aff hannem/ Suar. O du Geffn-
 girrige Stympere. Vor Herre Christus forbiuder dig det Mact:
 v. oc siger saa. Ver til fredz oc kom offuer ens met din Næste
 paa Deyen/ met det aller første. 20

Oc den hellige Paulus i. Cor. vi. siger Sui lide i icke heller
 wræt? Sui lide i icke helder falsk oc suig? end i skulde gaa saar
 Dom met eders brødre etc. I gøre dem wræt/ i gøre dem suig
 etc. Dom oc Ræt er vel god i sig selff/ Men at lide wræt/ oc
 giffue til for Guds skyld/ det er bedre. 25

* Ja siger du/ giffuer ieg hannem en || wræt til/ da er hand 25
 straf til rede/ at gøre mig en anden/ Suor lenge skulde ieg saa
 lide? Suo der træder ormen paa Hoffuedet/ da vender hand
 hannem braadden igen. Maa icke ieg lige saa gøre? Suar/
 Ney maad du icke/ Men bør helder gloende ful til hobe paa 30
 hans hoffuid/ Kom: pii. det er/ giff dit wuen Mad om han-
 nem hungret oc dricke om hannem tørstet/ Oc lad dig icke
 offueruinde aff det onde/ men offueruinde du det Onde met
 det Gode.

* Ly siger du det er en haard tale/ Suo kand den høre? 35
 Suo kand det gøre? Suar. Du maad icke forargis aff Guds

ord/ thi det er Aand oc lifff/ siger Christus/ haff Joannem i
det vi. Men tag helder paa at bede trolige Gud der om/ da
vil hand bønhøre dig/ at du skal kunde sticke dig Christelige
imod din wuen.

5 * O Himmelske Fader du veedst at meg er skeet wræt aff
N. oc N. det klager ieg saar dig/ Oc effterdi at du haffuer ||
20 befalet mig at forlade oc tilgiffue min Neste hans skyld oc
brøde/ oc du haffuer loffuit mig/ ath ieg maa da bliffue ved
mine Synders forladelse/ oc end truet mig der som ieg vil icke
10 forlade min Neste/ ath du wilt da bryde op igen met mig/
dilligiste giffuer min skel oc fornufft mig det/ at ieg skal gøre
imod min Neste/ som ieg vil hende oc haffue vdaff hannem/
Oc du forbiuder mig at komme bulder oc trette aff sted/ oc
at forfure den menige Lands fred/ met min heffugirrighed/
15 Jeg fand icke heller bede min Fader vor der saare/ Ja ieg
fortager dig din ære der met/ Thi dig bør at heffne oc icke
mig/ Da beder ieg dig for din Grundløse Barmhertighed/
ath du wilt giffue mig din Hellig Aands Naade/ Hørst at ieg
maatte komme ihu oc betencke det/ at min skyld er større mod
20 dig/ oc offuermaadige større/ end min Nestis er mod mig/
Der til met/ at ieg maatte betencke din store redebønhed til at
30 beuise Naade oc forlade || Synden/ och at ieg maatte see mig
i spegel paa dig/ at ieg oc saa kunde lettelige til giffue aff hier-
tit/ det som min Neste haffuer brudet mig imod/ at ieg icke
skal bedrøffue den Hellig Aand/ de hellige Engle och mine
Jesfn Christne/ om ieg forfølger min medtienere/ Oc at ieg
maatte vndgaa den pine oc straff/ som du haffuer bereedt til
alle heffugirrige/ och det ved din kære Søn vor Herre Jesum
Christum Amen.

30 Nu vel/ wilt du sige/ Jeg vil giffue hannem til/ oc huercken
gøre hannem ont eller gaat/ vden ieg fand skide effter/ naar
hans Vogen helder noget/ Thi det vil dog nagge mig och gøre
mig ont/ saa tit som ieg seer hannem/ eller tencker det paa.
Jeg fand icke saa slet giffue det aff mit hierte/ Thi mit lifff
35 vaar i fare/ min ære vaar i veyksaalen oc al min velferd vaar
noget nær borte. Suar/ Mod denne suare freistelse fant du

idelige læse denne efterfølgendis Bøn som er en almindelig ||
 Bøn mod alle fristelser/ som komme it Menneske paa/ naar 230
 hand haffuer angrit oc ruit sine Synder/ och er kommen til
 nogen rolighed paa sin Samuittigheds vegne.

O Almæctige Gud och Barmhæertige Fader/ nu kommer 5
 Satan igen til mig/ met sin andre Hænder/ verre end hand
 vaar selff til forne/ oc vil atter vere om borde met mig oc
 henger mig hart paa halsen/ met ny fristelser/ til VI. oc VII.
 Synd/ oc vil komme mig i fald paa ny igen. Mit Bød och
 blod begynder at fulne oc lade drage/ Ja at efterfølge Dieff- 10
 nelen/ som it Nød til slagterboden/ och fand nu inted andet
 tænke end der samme/ lige som du icke skulde vere til stede eller
 vide noget der aff. Louen holder vnder Høyen/ offuer en side
 fra mine syen/ lige som der vaare ingen formaledidelse til.
 Satan huijsner met sin hale/ och egger mig fast til Synden 15
 igen. Oc den syndelige lyst er alle rede rod fest i mit Hierte
 igen som til forne/|| saa ath ieg bier edon efter Aarsage/ effter 24
 tid oc sted/ at fuldkomme samme synd/ Samtycken er giort.
 Jeg arme Slue er falden i garnit/ den Ederkoppe sieder op i
 vraaen/ oc vil rufe til och sue Blodet aff mig och tage liffuit 20
 aff mig.

O mig arme wfle Stackerl oc Stympere/ Gaar ieg nu
 lenger frem/ da forkafter ieg atter igen aldelis/ din Faderlig
 hærtens vilie oc venfkap/ Ja der hoff ocjaa min Salighed/
 oc en god Samuittighed oc rolighed som ieg vaar nu kom- 25
 men til.

Nu faar Dieffuelen mact at flage mig an paa ny igen.
 Nu faar Louen sin krafft igen/ at straffe oc formaledide mig/
 Nu faar ocjaa mit Hierte oc min Aand/ som ieg flager dette
 met faar dig/ aarsage til at straffe mig paa ny igen/ Nu 30
 bliffuer det sifte verre end det første/ Nu opuercker ieg din
 vrede offuer mig igen och gør mig selff en stor wbaadelig
 skade/ baade til Liff oc Stæl/ Ja || en stor affdragt der hoff/ 34
 aff min Næring oc biering/ som vil gaa til bage for mig/ oc
 formindstis baade pendunge oc andet gaat/ som du vndsetter 35
 mig met/ naar ieg fand tage mig vare/ at ieg icke falder i

fristelser igen. Alle de gode steder aff den Hellige Scrifft som
 ieg skulde nu bruge/ at affuerie saadant anfald met/ de ere
 mig saa fremmede faare/ lige som ieg hadde aldri læst eller
 hørt dem/ Saa forblindis ieg til met.

5 O Fader det vaar icke saa talet mellem dig oc mig arme
 Synder/ nu der ieg sicke Syndernis forladelse/ oc din Søns
 Jesu Christi legeme oc blod til en stadfestelse der paa/ da had
 ieg dig/ oc da loffuede du at staa met mig/ at ieg skulde icke
 10 falde i Synd igen/ hui lader du mig nu løff? Hui slipper du
 haanden aff mig? Er icke din Søyre haand sterck nock/ at
 holde mig til bage? Est ey du min hiurde? Er ieg ey dit
 15 arme Saar/ her er Diffsuen || til stede/ oc slæder bort met mig.
 O Fader Fader/ Hielp hielp nu/ for vor Herris Jesu Christi
 hellige pinis och døds verd skyld/ drag mig til bage til dig igen/
 20 Nock er her syndet/ ia alt for meget/ Nock er her laagerit oc
 fellit met mit Kød oc blod/ Saa mig andet at tencke/ tale oc
 gøre/ Borttag al aarsage fra mig tid oc sted til min onde for-
 sæt/ oc viiss Dieffuelen sin vey fra mig/ met de ord/ som din
 Kære Søn visde hannem bort met/ vige bort du Satan etc.
 25 Och lad du Fader/ dine hellige Engle komme och tiene mig
 trint omkring/ Lad mig icke bedrøffue den Hellig Aand/ eller
 driffue hannem fra mig som det er i Veyksaalen. Vnd mig at
 tencke mig ræt om/ huad fare her er paa ferde/ oc at her er
 andet at gøre/ end saa lade mig ledsage aff Synden/ Døden
 30 oc Dieffuelen/ hen fra dit Ansigt/ til den euige pine. Affuerie
 det for din Kære Søns Jesu Christi rosens blod skyld/ Da
 bliffuer ieg ved en god Samuitighed/ huor met ieg fand rette-||
 35 lige Falde paa dig/ take dig/ oc gaa frem i mit embede/ dig
 til ære/ och min fattige Nefte til gode. O Hielp/ hielp/
 40 hielp/ Kære Fader vdi Jesu naffn/ Dig ske
 ære ved hannem til euig tid.

Amen.

